

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

KWALITEITSONDERZOEK BIJ

DE SPRONG,

LOCATIE DE LINDENHORST TE ZEIST

CLUSTER 4

Plaats : Zeist
BRIN-nummer : 01KI
Arrangementsnummer : 122339
Onderzoek uitgevoerd op : 26 januari 2011
Rapport vastgesteld te Breda op : 6 april 2011

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 26 januari 2011 een onderzoek uitgevoerd op de school voor voortgezet speciaal onderwijs De Sprong, locatie De Lindenhorst, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs en over de naleving van wet- en regelgeving.

De school is verbonden aan De Lindenhorst, een gesloten en open jeugdzorglocatie voor meisjes.

Onderzoeksopzet

De inspectie beoordeelt bij dit kwaliteitsonderzoek alleen de normindicatoren en de indicatoren die tot de basisset behoren van de kwaliteitsaspecten uit het Toezichtkader (voortgezet) speciaal onderwijs 2005. De basisset is aangevuld met kwaliteitsaspect 1 (Kwaliteitszorg). Kwaliteitsaspect 1 is toegevoegd om actuele informatie over de kwaliteitszorg op deze locatie te verkrijgen.

Er zijn geen recente zelfevaluaties die aanleiding geven om beoordeling van indicatoren over te nemen.

Tijdens het bezoek heeft de inspectie:

- dossiers en individuele handelingsplannen bestudeerd;
- gesprekken gevoerd met de directeur, met de behandelcoördinator en met een delegatie leraren;
- lessen geobserveerd in enkele groepen.

Bij het eindgesprek ten behoeve van de terugkoppeling van de bevindingen was geen vertegenwoordiger van het bevoegd gezag aanwezig.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2005. In haar jaarwerkplan verantwoordt de inspectie verder welke wettelijke aspecten zijn onderzocht.

Deze documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarna volgt een beschouwing waarin de inspectie tekortkomingen toelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang beschrijft. Hoofdstuk 3 bevat het toezichtarrangement.

2. BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader (voortgezet) speciaal onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is. De inspectie onderzocht daarnaast of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Cyclisch proces kwaliteitszorg

	1	2	3	4
1.1 De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.		•		
1.2 De school hanteert een onderwijsconcept dat aansluit bij haar leerlingenpopulatie.		•		
1.3 De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.	•			
1.4 De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.		•		
1.5 De school evalueert regelmatig de leerlingenzorg.	•			
1.6 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.		•		
1.7 De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen en de leerlingenzorg.		•		
1.8 De school rapporteert aan belanghebbenden inzichtelijk over de gerealiseerde kwaliteit van haar onderwijs.	•			

Systeem van leerlingenzorg

	1	2	3	4
3.1 De commissie voor de begeleiding bepaalt de onderwijsrelevante beginsituatie van de leerlingen.		•		
3.3 De school stelt een handelingsplan vast in overeenstemming met de ouders.			•	
3.5 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.		•		
3.8 De commissie voor de begeleiding evalueert de uitvoering van het handelingsplan.		•		

Functionaliteit handelingsplanning

	1	2	3	4
4.1 De leerinhouden komen overeen met de afspraken in de documenten voor handelingsplanning.			.	

Leerstofaanbod

	1	2	3	4
5.1 De school hanteert een leerstofaanbod voor de schoolse vakken.			.	
5.4 Het leerstofaanbod sluit aan op het uitstroomperspectief van de leerlingen.			.	
5.5 Het leerstofaanbod maakt het mogelijk gericht in te spelen op verschillen tussen leerlingen.			.	

Onderwijstijd

	1	2	3	4
6.3 De teamleden maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.		.		
6.4 De school stemt de hoeveelheid tijd af op de onderwijsbehoeften van (individuele) leerlingen.		.		

(Ortho)pedagogisch handelen

	1	2	3	4
7.2 De teamleden gaan op een respectvolle wijze met de leerlingen om.			.	
7.4 De teamleden handhaven de gedragsregels.			.	
7.6 De teamleden stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.			.	

(Ortho)didactisch handelen

	1	2	3	4
8.2 De leraren leggen duidelijk uit.		.		
8.4 De leraren stimuleren de leerlingen tot denken.		.		
8.5 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			.	
8.7 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de onderwijsbehoeften van de leerling.		.		

Actieve en zelfstandige rol leerlingen

	1	2	3	4
9.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.		.		
9.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun leerproces, die past bij hun ontwikkelingsniveau.			.	

Schoolklimaat

	1	2	3	4
10.1 De school heeft inzicht in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op school voordoen.			.	
10.2 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			.	
10.3 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op afhandeling van incidenten in en om de school.			.	
10.4 De leerlingen en de teamleden voelen zich aantoonbaar veilig op school.			.	
10.6 De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.		.		

Opbrengsten

	1	2	3	4	5
11.1 De resultaten van de leerlingen op het gebied van de schoolse vakken liggen tijdens de schoolperiode ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.					.

Wet- en regelgeving

	ja	nee
De school heeft de vastgestelde schoolgids aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).		.
De school heeft het vastgestelde schoolplan aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).		.
De onderwijstijd voldoet aan de wettelijke voorschriften (WEC, artikel 11).		.

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

Op locatie De Lindehorst van De Sprong ontbreekt een onderwijskundig beleid. Omdat de school onvoldoende doelgericht en planmatig werkt aan verbetering van de kwaliteit, is de continuïteit van de schoolontwikkeling in het geding.

Een punt van zorg is dat er geen commissie voor de begeleiding (cvb) is. De wettelijk voorgeschreven samenstelling van de cvb (WEC, artikel 40b) beoogt een waarborg te bieden voor een multidisciplinaire advisering over het handelingsplan. Op deze school vervult een leerlingenzorgcoördinator in haar eentje alle taken. Daarbij constateert de inspectie dat het systeem van leerlingenzorg voor drie van de vier normindicatoren niet voldoet aan de eisen. Het betreft het bepalen van de beginsituatie, het volgen van zowel de cognitieve als de sociale en emotionele ontwikkeling met daarvoor bestemde instrumenten, en de evaluatie van de uitvoering van de handelingsplanning. Door deze tekortkomingen bij de leerlingenzorg concludeert de inspectie dat de school niet aannemelijk kan maken dat zij in voldoende mate zorgt voor een optimale ontwikkeling van de leerlingen. Dit klemmt temeer omdat de leerlingen vanwege de gedwongen plaatsing zijn aangewezen op uitsluitend deze onderwijslocatie.

Het onderwijsleerproces is voor wat betreft het (ortho)pedagogisch handelen van de leraren tijdens de lessen van voldoende niveau. Bij de onderwijstijd en het (ortho)didactisch handelen zijn er verbeterpunten.

Wet- en regelgeving

De inspectie signaleert tekortkomingen in de naleving van wet- en regelgeving voor wat betreft de commissie voor de begeleiding en het vragen van ontheffing bij overschrijding van de onderwijstijd.

Toelichting

Systeem van leerlingenzorg en de functionaliteit van handelingsplannen

De inspectie beoordeelt het systeem van leerlingenzorg als onvoldoende. Zij stelt bovendien vast dat de school geen cvb heeft. Dit is in strijd met artikel 40b van de Wet op de expertisecentra (WEC).

Vanuit het uitgangspunt 'één kind één plan' ontvangen de ouders/verzorgers een handelingsplan. In het handelingsplan staan zowel doelen voor de zorg als voor het onderwijs. De inspectie beoordeelt indicator 3.1 met een onvoldoende. Het is de taak van een cvb, samengesteld zoals wettelijk voorgeschreven, om een adequate onderwijsrelevante beginsituatie te bepalen. Hieraan dragen alle leden van de cvb bij, ieder vanuit hun eigen deskundigheid. Hoewel de leerlingenzorgcoördinator haar uiterste best doet om voldoende informatie te krijgen van de school/scholen van herkomst over de leerprestaties van de leerlingen, kan zij de rol van een cvb niet alleen op zich nemen. Het lukt haar dan ook onvoldoende om binnen een redelijke termijn de mogelijkheden en de onderwijsbehoeften van de leerlingen op voldoende wijze samenhangend in kaart te brengen, voordat zij beslist over het onderwijsaanbod en aanpak. Hierbij neemt de inspectie wel in aanmerking dat de school in een bijzondere positie verkeert omdat zij leerlingen veelal zonder pedagogisch didactisch dossier moet toelaten en binnen zo kort mogelijke tijd onderwijs wil bieden.

Voor het aanbod baseert De Sprong, locatie De Lindenhorst, zich vooral op informatie van de leerling zelf en fragmentarische en beperkte - soms slechts mondelinge - informatie van de school van herkomst. Om die reden neemt de leerlingenzorgcoördinator zelf zoveel mogelijk instaptoetsen af. Zonder uitgebreid inzicht in de onderwijsbehoeften en mogelijkheden van de leerling geven instaptoetsen echter onvoldoende informatie over de mate waarin het te bieden onderwijs aansluit op eerder onderwijs en een doorgaande lijn vormt voor de ontwikkeling van de leerling.

De gebrekkige handelingsplanning die daarna tot stand komt, maakt het niet goed mogelijk tot een functionele uitvoering te komen. Omdat de doelen niet voldoende smart geformuleerd zijn, geven zij onvoldoende houvast.

De school maakt gebruik van methodegebonden toetsen voor het volgen van de ontwikkeling van de leerlingen. Daarnaast maken de leerlingen examens. De sociale en emotionele ontwikkeling volgt de school niet systematisch met genormeerde instrumenten. Dit is wel opvallend gezien de nadrukkelijke gedragsproblemen waarvoor de leerlingen doorstromen naar de gesloten jeugdzorg. De Inspectie beoordeelt het volgen van de ontwikkeling van de leerling als onvolledig en onvoldoende. Daarnaast stelt zij vast dat de school de toetsprestaties van de individuele leerlingen niet analyseert om hiaten in de kennis te achterhalen en het beleid met betrekking tot de aanpak bij te stellen.

De inspectie beoordeelt de evaluatie van de handelingsplanning met een onvoldoende omdat de school deze beperkt tot de evaluatie van de mate waarin de streefdoelen zijn bereikt en de gehanteerde aanpak daar niet bij betreft. De school kan daarom onvoldoende aannemelijk maken dat het niet behalen van gestelde doelen aan de mogelijkheden van de leerling ligt. Door deze gebrekkige evaluatie loopt de school het risico dat de maatregelen die zij neemt ten aanzien van het vervolgonderwijs, voor de leerling onvoldoende gegrond zijn. Bovendien zijn de criteria voor de beoordeling van de leerling niet doorzichtig. Positief is dat het contact met de zorginstelling intensief is. Dagelijks rapporteren leraren en groepsleiding aan elkaar in de vorm van een overdracht. Bovendien is structureel overleg ingepland met de zorginstelling over de ontwikkeling van de leerlingen.

Kwaliteitszorg

De inspectie beoordeelt de kwaliteitszorg als geheel met een onvoldoende. Waar De Sprong, locatie De Lindenhorst, spreekt over beleid, betreft het de praktische afspraken die zij maakt over bijvoorbeeld verwijderden, toezicht, leerlingbesprekingen en rapportage. De school kan geen duidelijke uitspraken doen over wat zij verstaat onder goed onderwijs en blijft hangen in een beschrijving in algemene termen.

Er is geen sprake van een systematische kwaliteitszorg volgens een cyclisch proces. De school maakt niet duidelijk welke onderwijs- en pedagogische behoeften kenmerkend zijn voor haar leerlingenpopulatie. Zij maakt ook niet zichtbaar wat de streefdoelen zijn voor het onderwijsleerproces en voor de leeropbrengsten uitgaande van de mogelijkheden en behoeften van de leerlingenpopulatie. De school heeft de overige doelstellingen bovendien niet resultaatgericht geformuleerd. Meten, verbeteren en borgen van kwaliteit is hierdoor niet mogelijk. Een voorbeeld waarin deze oppervlakkigheid tot uitdrukking komt, is de opsomming van enkele uitgesproken mager uitgewerkte speerpunten in het schoolplan, waarbij tevens niet duidelijk is waarom voor deze speerpunten is gekozen.

Er is geen sprake van een periodieke analyse van de leeropbrengsten naar de mate waarin de school haar streefdoelen bij de leeropbrengsten heeft behaald. De evaluatie van het leerproces en de leerlingenzorg blijft beperkt tot tevredenheidsonderzoeken bij het personeel en bij de

leerlingen en bij tweejaarlijkse mondelinge bespreking van nieuwe ontwikkelingen en knelpunten. Deze evaluaties zijn op zichzelf staande activiteiten die geen zichtbaar vervolg hebben. Er is geen sprake van systematische zelfevaluatie naar de mate waarin vooraf gestelde doelen zijn behaald en de nodige reflectie op consequenties daarvan voor verbeteractiviteiten. De school herkent hierdoor onvoldoende de problemen waarmee zij bij de ontwikkeling van het onderwijs te maken krijgt. Behoud en verbetering van de kwaliteit van het onderwijs en de continuïteit in de schoolontwikkeling zijn niet geborgd.

De school introduceert nieuwe werkwijzen, maar werkt deze onvoldoende doelgericht uit. Positief is dat het team regelmatig studiedagen organiseert waarbij het in heel praktische zin de afspraken evalueert. Er is enigszins sprake van vastleggen van afspraken, maar een onvoldoende bewaking van de mate waarin de teamleden deze naleven. Er is geen sprake van rapportage over de gerealiseerde kwaliteit aan belanghebbenden; noch in beleidsstukken noch in de schoolgids en het schoolplan.

Onderwijsleerproces en schoolklimaat

De inspectie beoordeelt een aantal aspecten van het onderwijsleerproces als onvoldoende. Het leerstofaanbod stemt de school wel af op het niveau van de leerlingen en bij het onderwijsleerproces is het pedagogisch handelen en het schoolklimaat overwegend voldoende. De Inspectie stelt ook vast dat de locatie methoden gebruikt voor haar aanbod in de theoretische vakken.

De school maakt echter de leerlijnen niet zichtbaar die zij hanteert bij de theorievakken en bij de praktijkvakken. Daarnaast is niet duidelijk hoe ver een leerling gevorderd is in de leerlijnen.

De lessen zijn taakgericht en de leraren stimuleren de leerlingen om eigen verantwoordelijkheid te nemen bij het leren. Gedurende de lessen is er echter geen sprake van actieve betrokkenheid bij de leeractiviteiten. De leraren zijn meer organisatoren van een leeromgeving dan didactici die kennis actief overbrengen aan de leerlingen. Er is tijdens het bezoek van de inspectie nauwelijks gerichte uitleg waargenomen. In plaats daarvan krijgen leerlingen hulp bij de opdrachten als ze aangeven niet verder te kunnen met een taak. De inspectie beoordeelt zowel de uitleg als de differentiatie bij de instructie als onvoldoende.

De locatie zorgt voor sociale veiligheid bij de leerlingen en het personeel. Zij peilt ook periodiek de ervaring van het welbevinden bij leerlingen en personeel.

Opbrengsten

De Inspectie kan niet beoordelen of leerlingen zich aan het eind van de periode op De Sprong, locatie De Lindenhorst, naar verwachting ontwikkeld hebben. Hiervoor is het nodig dat de school voor elke leerling een toekomstperspectief formuleert, waaraan zij de handelingsplanning en het systeem van leerlingenzorg relateert. Daar komt bij dat noch bij de school noch bij de inspectie normen beschikbaar zijn om de eindresultaten van leerlingen te wegen en er een oordeel aan te verblinden.

Naleving wet- en regelgeving

De inspectie heeft vastgesteld dat het bestuur niet voldoet aan de volgende voorschriften:

- Er is geen commissie voor de begeleiding (cvb) op deze locatie (WEC, artikel 40b, eerste lid).

De cvb dient volgens wettelijk voorschrift te zijn samengesteld, zodanig dat zij adequaat kan adviseren vanuit zowel onderwijskundig als pedagogisch, psychologisch en medisch oogpunt, rekening houdend met de handicap van de leerling. De school heeft een dergelijke cvb niet

ingesteld. Op deze school vervult een gedragswetenschapper, die tenminste de medische expertise mist, al deze taken ('coördinator leerlingenzorg').

- De school verantwoordt de overschrijding van de onderwijstijd bij individuele leerlingen niet (WEC, artikel 11, lid 4).

Artikel 11, vierde lid WEC, tweede volzin luidt: 'Het onderwijs aan leerlingen jonger dan 4 jaar omvat ten minste 880 uren per schooljaar en aan leerlingen ouder dan 12 jaar ten minste 1000 uren per schooljaar.'

Voor leerlingen bij wie de school niet aan dit voorschrift kan voldoen, kan de inspecteur op verzoek van het bevoegd gezag ermee instemmen dat de school afwijkt van het minimum van 1000 uren per schooljaar. De inspectie heeft met betrekking tot de behandeling van verzoeken op 13 augustus 2010 een beleidsregel gepubliceerd, waarbij het uitgangspunt is dat de school in enkele gevallen een aanvraag niet hoeft te doen, indien zij kan verantwoorden om welke reden de leerling de onderwijstijd overschrijft. De inspectie heeft vastgesteld dat de school niet voor alle leerlingen de verplichte 1000 uren onderwijstijd plant en deze overschrijding op geen enkele wijze verantwoordt.

3. TOEZICHTARRANGEMENT

Belangrijke tekortkomingen in de onderwijskwaliteit

De kwaliteit van het onderwijs vertoont belangrijke tekortkomingen. Daarom beoordeelt de Inspectie van het Onderwijs de kwaliteit als zwak. Om deze reden kent de inspectie aan De Sprong, locatie De Lindenhorst te Zeist, een aangepast arrangement toe. De locatie valt onder intensief toezicht. De onderwijskwaliteit dient in januari 2012 weer van voldoende niveau te zijn.

De inspectie voert in het eerste kwartaal van 2012 opnieuw onderzoek uit om na te gaan of de tekortkomingen zijn opgeheven. In aanvulling hierop maakt de inspectie nadere afspraken met het bevoegd gezag over te bereiken tussenresultaten en eventueel tussentijdse onderzoeken naar bereikte verbeteringen. Deze afspraken legt de Inspectie vast in een toezichtplan.

Het bevoegd gezag dient binnen zes werkweken gerekend vanaf de vaststelling van het rapport een plan van aanpak aan de inspectie te sturen.

De Inspectie beziet of het plan van aanpak voldoet aan de volgende kenmerken:

- de voorgenomen activiteiten sluiten aan bij de geconstateerde kwaliteitsproblemen;
- de activiteiten zijn voldoende concreet beschreven en gepland zodat de inspectie er in het vervolg van het toezicht op kan aansluiten;
- het is aannemelijk dat het plan van aanpak leidt tot een verbetering van de geconstateerde kwaliteitsproblemen.

Tekortkomingen in de naleving

Er zijn tekortkomingen in de naleving van wettelijke voorschriften, namelijk:

- Er is geen commissie voor de begeleiding (cvb) op deze locatie (WEC, artikel 40b).
- De school verantwoordt de onderschrijding van de onderwijstijd bij individuele leerlingen niet (WEC, artikel 11, lid 4).

De inspectie voert bij het eerste voortgangsgesprek over de verbeteractiviteiten in 2011 een onderzoek uit om na te gaan of de tekortkomingen in de naleving zijn opgeheven.